

שמואל א, פרק א' פסוקים א - ח

הקדמה

שיעור זה יעסוק במשפחתו של אלקנה ובמנהגם לעלות למשכן שילה מדי שנה. לשיעור זה קיים שיעור נלווה בנושא הקנאה.

מהלך השיעור

אִי־יְהִי אִישׁ אֶחָד מִן הָרִמְתִּים צוֹפִים מֵהַר אֶפְרַיִם וַיִּשְׁמוּ אֶלְקָנָה בֶן יִרְחָם בֶּן אֵלִיהוּא בֶן תַּחוּ בֶן צוּר אֶפְרַתִּי: (איש חשוב)

ב וְלוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם אַחַת חַנָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פְּנִינָה וַיְהִי לְפָנֶיהָ יְלָדִים וּלְחַנָּה אֵין יְלָדִים: ג וְעַלֶּה הָאִישׁ הַהוּא מֵעִירוֹ מִיָּמִים יָמִימָה (מדי שנה) לְהַשְׁתַּחֲוֹת וּלְזַבַּח לַה' צְבָאוֹת בְּשִׁלָּה וְשֵׁם שְׁנֵי בָנֵי עָלִי חֲפְנִי וּפְנִחָס כְּהֵנִים לַה':

אלקנה היה איש חשוב משבט לוי, שהתגורר בהר אפרים. לאלקנה היו שתי נשים: חנה ופנינה. לפנינה היו ילדים, ולחנה לא נולדו ילדים. אלקנה היה עולה בכל שנה להקריב קרבנות במשכן שילה. באותה התקופה עלי היה הכהן הגדול, ובניו הכוהנים חפני ופנחס.

ד וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּזְבַּח (הקריב קרבנות) אֶלְקָנָה וַנִּתֵּן לְפָנֶיהָ אֲשֶׁתּוֹ וּלְכָל בְּנֵיהָ וּבְנוֹתֶיהָ מְנוֹת: (חלקים מהקרבן) ה וּלְחַנָּה יָתֵן מְנַחֶה אַחַת אֶפְרַיִם (מנה גדולה ומכובדת) כִּי אֵת חַנָּה אָהַב וְה' סָגַר רַחֲמָהּ (היתה עקרה): ו וַכַּעֲסֶתָהּ צָרְתָהּ (פנינה. שתי נשים לאותו בעל נקראות "צרות") גַּם פַּעַם בַּעֲבוּר הָרַעְמָהּ (גרמה לה שוב ושוב לכעס ותרעומת) כִּי סָגַר ה' בְּעַד רַחֲמָהּ:

באחד הימים אלקנה מקריב זבח שלמים ונותן לפנינה אשתו וילדיה חלקים מהזבח. לחנה אלקנה נותן מנה גדולה וחשובה, כי אותה אהב ולא היו לה ילדים. פנינה הכעיסה את חנה, וגרמה לה לכעס וצער בעקבות כך שלא נולדו לה ילדים.

ז וְכֵן יַעֲשֶׂה שָׁנָה בְּשָׁנָה מִדֵּי עֲלֹתָהּ בְּבֵית יְהוָה בֶּן תְּכַעֲסָנָה וַתִּבְכֶּה וְלֹא תֹאכַל: ח וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה אִישָׁהּ חַנָּה לָמָּה תִּבְכִּי וְלָמָּה לֹא תֹאכְלִי וְלָמָּה יָרַע לְבָבְךָ הַלּוֹא אָנֹכִי טוֹב לָךְ מֵעֲשָׂרָה בָּנִים:

בכל שנה ושנה כשחנה הייתה עולה למשכן שילה יחד עם אלקנה, פנינה וילדיה, פנינה הכעיסה אותה כל כך עד שבכתה ולא רצתה לאכול. אלקנה היה מנסה לפייס את אשתו: "למה את בוכה, לא אוכלת ורע לך? הרי אני אוהב אותך ומסור לך, האם אני לא טוב לך יותר מעשרה בנים?"

מילים חדשות

- אֶפְרָתִי - איש חשוב
- מִיָּמִים יָמִימָה - מדי שנה
- לְזָבַח - להקריב קרבן
- מְנוֹת - חלקים מהקרבן
- מָנָה אַחַת אֲפִים - מנה גדולה וחשובה
- צָרְתָה - שתי נשים לאותו בעל נקראות "צרות"
- הִרְעָמָה - גרמה לה לכעס ותרעומת

מוטיב חוזר

מוטיב חוזר הוא רעיון, ביטוי או דימוי שמופיעים שוב ושוב בטקסט, ויש להם משמעות חשובה להבנת הסיפור. החזרה על המוטיב מדגישה נושא מרכזי, מצב פנימי של דמות, או מסר שחשוב להעביר. המוטיב החוזר "ואלוקים סגר רחמה" או "כי סגר אלוקים בעד רחמה" מובא במטרה להסביר לנו כי העובדה שלחנה לא נולדו ילדים לא הייתה מבחירתה, אלא בהחלטתו של אלוקים.

העשרה

זבח שלמים:

קורבן מסוג שלמים היו מביאים למקדש בדרך כלל בשלושת הרגלים (סוכות, פסח, שבועות) או בימי שמחה. בשר הקורבן התחלק לשלושה:
1. עולה ונשרף על המזבח
2. נאכל על ידי הכהנים
3. נאכל על ידי בעלי הקורבן

נשים עקרות בתנ"ך:

בתנ"ך מסופר על נשים צדקניות שהיו עקרות, למשל האימהות: שרה, רבקה, ורחל. שנות העקרות היו קשות, והציפייה לצאצאים הדגישה את הקשר החזק שלהן לאלוקים. רק לאחר תפילה עמוקה לאלוקים נולדו להן ילדים. הילדים שנולדו לאימהות – יצחק, יעקב, ויוסף היו דמויות מיוחדות, גדולות וחשובות לעם ישראל.